

РЕШЕНИЕ

№ 2263

гр. София, 16.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. II-Г СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Татяна Димитрова

Членове: Румяна М. Найденова
Гюлсевер Сали

при участието на секретаря Алина К. Тодорова
като разгледа докладваното от Румяна М. Найденова Въззивно гражданско дело № 20231100502545 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 - 273 ГПК.

С решение № 20059647 от 28.09.2022 г., постановено по гр. д. № 3444/2021 г. по описа на Софийски районен съд, 174 с-в, е отхвърлен предявеният от А. М. В., ЕГН ***** срещу Българска академия на науките, ЕИК 000662018 установителен иск за съществуването на облигационно правоотношение между страните по договор за наем за недвижим имот - жилище, находящ се в гр. София, ж.к. „****“, както и предявеният от А. М. В. срещу Българска академия на науките осъдителен иск с правно основание чл. 45 ЗЗД, във връзка с чл. 52 ЗЗД за сумата в размер на 500 лв., представляваща неимуществени вреди, вследствие противоправно поведение на ответника.

Със същото решение е осъдена на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД във връзка с чл. 26 ЗЗД Българска академия на науките да заплати на А. М. В. сумата в размер на 2603,04 лв., представляваща надплатена без основание наемна цена за недвижим имот - жилище, находящ се в гр. София, ж.к. „****“ за периода от 01.07.2019 г. до 30.06.2020 г., ведно със законната лихва от 21.01.2021 г. до окончателното изплащане.

Въззивното производство е образувано по две въззивна жалби, подадени съответно от А. М. В. и Българска академия на науките, действащи чрез процесуалните си представители, срещу неблагоприятните части за всеки от тях на решение №20059647 от 28.09.2022 г., постановено по гр. д. № 3444/2021 г. по описа на Софийски районен съд, 174 с-в.

А. М. В. обжалва решението в отхвърлителните части, а пък Българска академия на науките го обжалва в уважителната част.

Във въззивната жалба на А. М. В. се излагат подробни съображения, че решението в обжалваната част е неправилно, незаконосъобразно, необосновано. Моли се решението в обжалваната част да бъде отменено, а предявените искове да бъдат изцяло уважени, като се присъдят направените пред въззивната инстанция разноски.

Във въззивната жалба на Българска академия на науките се излагат подробни съображения, че решението в обжалваната част е неправилно, незаконосъобразно, необосновано, постановено в несъответствие със събраните доказателства и при съществени процесуални нарушения. Моли се решението в обжалваната част да бъде отменено, а предявеният иск на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД да бъде отхвърлен, като се присъдят направените пред двете инстанции разноски.

В установения от закона срок, съответно А. М. В. и Българска академия на науките, са депозирали отговори на въззивните жалби. В тях се излагат съответно съображения за неоснователност на въззивната жалба на всяка от страните.

Софийски градски съд, като обсъди събраните по делото доказателства, становищата и доводите на страните, съгласно разпоредбата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира от фактическа и правна страна следното:

Жалбите са подадени в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК и са процесуално допустими.

При произнасянето си по правилността на решението съгласно чл. 269, изр. второ от ГПК и задължителните указания, дадени с т. 1 от ТР № 1/09.12.2013 г. по т.д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС, въззивният съд е ограничен до релевантите във въззивната жалба оплаквания за допуснати нарушения на процесуалните правила при приемане за установени на относими към спора факти и на приложимите материално правни норми, както и до проверка правилното прилагане на релевантни към казуса императивни материално правни норми, дори ако тяхното нарушение не е въведено като основание за обжалване.

Постановеното от първоинстанционния съд решение по първия предявен иск е недопустимо и следва да бъде обезсилено, поради следните съображения.

За допустимостта и правния интерес от водене на установителен иск с предмет установяване на валидност на правоотношение, създадено между страните в облигационната връзка, която едностранно е била прекратена от едната страна, е постановено решение № 127/29.10.10г. по т.дело № 20/10г. на ВКС, I-во т.о , в което е посочено, че установяването на обстоятелството дали ответникът по иска незаконосъобразно е прекратил или развалил договора не може да бъде предмет на установителен иск в нито една от хипотезите на чл. 124 ГПК и е недопустимо да се иска установяване съществуването на право по прекратен договор, тъй като на практика съдът санира един прекратен договор, /независимо дали е правилно или неправилно прекратен/, което е недопустимо. Неизпълнението по един двустранен договор на една от страните е основание за другата страна да търси обезщетение за неизпълнението /чл.82 и сл. ЗЗД/, при преценката за наличие на което ще се преценява

изправността на страните по договора.

Видно от представените по делото доказателства – решение № 20187931/20.09.2021г. по гр. д. № 2331/2021г. на СРС, 41 с-в, ответникът е предявил иск за опразване на имота, като основанията, от които съдът е извел съществуването на правото на ищеца по това дело, са в законосъобразното, според него, прекратяване на договора.

По съдебен ред се развалят само договори, с които се прехвърлят, учредяват, признават или прекратяват вещни права върху недвижими имоти, каквато не е настоящата хипотеза. При разглеждане на иска за опразване на имота, съдът е преценил изправността на страните по договора. В този смисъл е и решение № 13/30.01.2019г. по гр. д. № 1806/2018г. на ВКС, IV ГО. Ето защо, обжалваното решение е недопустимо и на основание чл. 293 ал. 4 ГПК следва да бъде обезсилено, а производството по този иск прекратено като недопустимо.

По иска с правно основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД:

По така предявения иск в тежест на ищеца е да докаже плащане, а в тежест на ответника, че е налице основание за получаване на сумите, респективно, че има основание да ги задържи. Действително в производството пред СРС по гр. д. № 2331/2021г. на СРС, 41 с-в е било заявено възражение за прихващане със сумата, предмет на настоящия иск. По него обаче липсва произнасяне с решението по това дело, тъй като е отхвърлен искът за неустойка и няма произнасяне в диспозитива. Поради това, настоящият състав намира така предявения иск за допустим.

СРС е приел, че договорът за наем е прекратен на 01.07.2020г. Периодът по предявения иск с правно основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД обхваща 01.07.2019г. до 30.06.2020г., тоест докато договорът за наем безспорно е бил действащ. С оглед на изложеното, плащането не е било лишено от основание. Напротив, същото е било извършвано по действащ договор за наем.

На следващо място съгласно чл. 33 от ППЗДС наемната цена за ведомствените жилища, ателиета и гаражи се определя за 1 кв.м полезна площ съобразно категорията на населеното място и зоната по смисъла на Закона за местните данъци и такси, в която жилището попада, конструкцията на сградата, разположението на жилището във височина, преобладаващото изложение и благоустройственото му съоръжаване, както и от качествата на околната среда съгласно приложение № 1. Съгласно чл. 34 основната наемна цена за 1 кв.м полезна площ е 1 лв. и се отнася за жилище с посочените в правилника показатели.

С решение по чл. 290 от ГПК № 92 от 22.08.2013 г. по т.д. 1107/11 г., ВКС, ТК, II отделение ВКС посочва, че следва да се прави разграничение на императивните правни норми на задължаващи и забраняващи. При посоченото разграничение съдът извежда правилото, че забраняващите правни норми предписват на адресатите да се въздържат от такова поведение, с което биха нарушили установеното от закона ограничение. Действително, както е приел и СРС, нормите за сключване на договори за наем на имота по ЗДС са императивни. Но следва да се направи разлика между видовете императивни норми,

съобразно посоченото решение на ВКС.

Задължаващите правни норми обвързват субектите с определено поведение и изискват от тях активно поведение. Те указват задълженията на субектите. Забраняващите правни норми съдържат забрана за дадено поведение. Те се изпълняват чрез бездействие, въздържане от определено действие, да не се постига определен резултат. Нормата на чл. 33 от ППЗДС, не е забранителна. Само нарушение на забраняваща правна норма може да доведе до нищожност на договора, на основание чл. 26, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД. Ето защо, не може да се приеме наличие на частична нищожност, на основание чл. 26, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД и начална липса на основание на платената сума, на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД. В този смисъл решение № 83/14.08.2019г. по т. д. № 1549/2018г. на ВКС, ТК, II отд.

Сумите, за които претендира ищецът, са платени на основание сключения договор за наем, за който не се установи нищожност. Съгласно разясненията в т. 1 от ППВС 1/79 г. нормата на чл. 55, ал.1 от ЗЗД изисква предаване, съответно получаване на нещо при липса на основание – без наличие на правоотношение или на основание нищожно основание, т.е. когато при преминаване на парична сума липсва основание. В случая се установи плащането на сумите по дължимата наемна цена, определена в договора, да е именно на това основание. Липсва нищожност на договора. Следователно плащането е на годно правно основание и БАН не се е обогатил неоснователно за сметка на ищеца.

С оглед на изложеното, искът по чл. 55, ал. 1 ЗЗД е неоснователен и недоказан, поради което решението на СРС в тази част следва да се отмени и да се постанови ново, с което предявеният иск да бъде отхвърлен.

По иска с правно основание чл. 49 ЗЗД вр. чл. 45 ЗЗД.

За уважаването на този иск е необходимо да се констатира кумулативната даденост на следните предпоставки: 1) правоотношение по възлагане на работа, 2) осъществен фактически състав по чл. 45 ЗЗД от физическото лице – пряк изпълнител на работата със съответните елементи (деяние, вреда – имуществена и/или неимуществена, причинна връзка между деянието и вредата, противоправност и вина), 3) вредите да са причинени от изпълнителя при или по повод извършването на възложената му работа – чрез действия, които пряко съставляват извършването на възложената работа.

Основният обективен елемент от горепосочените правопораждащи фактически състави на деликтна отговорност е извършване на противоправно деяние, тоест такова действие или бездействие, което обективно да води до накърняване на защитен от закона правен интерес, субективно право или правнозначима ценност от категорията на естествените права. В разглеждания случай не се установява никакво противоправно поведение на служители на ответника, поради което искът правилно е бил отхвърлен от СРС. С оглед липсата на противоправно поведение, не е необходимо да се обсъждат и останалите предпоставки за уважаване на иска.

Когато въззивният съд прецени, че дадената от първата инстанция квалификация на предявения иск е неправилна, същият следва да обезпечи правилното приложение на материалния закон, като посочи правилната правна квалификация. По настоящото дело неправилната правна квалификация, определена от първоинстанционния съд, не е довела до неточни указания относно подлежащите на доказване факти и първоинстанционният съд не

е допуснал съществени процесуални нарушения.

С оглед на изложеното обжалваното решение в тази част следва да бъде потвърдено, при правна квалификация на иска по чл. 49 ЗЗД вр. чл. 45 ЗЗД.

По разносните за въззивната инстанция:

На БАН на основание чл. 78, ал. 3 и ал. 4 ГПК вр. с чл. 273 ГПК следва да се бъдат присъдени сторените във въззивното производство разноси в размер на 152.06 лв., от които 52.06 лв. държавна такса за възивно обжалване и 100 лв. юрисконсултско възнаграждение.

Воден от изложеното, съдът

РЕШИ:

ОБЕЗСИЛВА решение № 20059647 от 28.09.2022 г., постановено по гр. дело 3444/2021 г. по описа на СРС, 174 състав в частта, в която е отхвърлен предявеният от А. М. В., с ЕГН: ***** срещу Българска академия на науките, БУЛСТАТ 000662018 установителен иск за съществуването на облигационно правоотношение между страните по договор за наем и прекратява производството по делото в тази част.

ОТМЕНЯ решение № 20059647 от 28.09.2022 г., постановено по гр. дело 3444/2021 г. по описа на СРС, 174 състав в частта, в която Българска академия на науките, БУЛСТАТ 000662018 е осъдена да заплати на А. М. В., с ЕГН: ***** по предявения иск с правно основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД сумата от 2603.04 лв., представляваща платена без основание наемна цена за недвижим имот – жилище, находящо се в гр. София, ж.к. "*****" за периода от 01.07.2019г. до 30.06.2020г., ведно със законната лихва от 21.01.2021г. до окончателно изплащане на сумата, както и в частта относно присъдените разноси от 488.99 лв. **и вместо това постановява:**

ОТХВЪРЛЯ предявения от А. М. В., с ЕГН: ***** срещу Българска академия на науките, БУЛСТАТ 000662018 иск с правно основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД за сумата от 2603.04 лв., представляваща платена без основание наемна цена за недвижим имот – жилище, находящо се в гр. София, ж.к. "*****" за периода от 01.07.2019г. до 30.06.2020г., ведно със законната лихва от 21.01.2021г. до окончателно изплащане на сумата, като неоснователен и недоказан.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 20059647 от 28.09.2022 г., постановено по гр. дело 3444/2021 г. по описа на СРС, 174 състав в частта, в която е отхвърлен предявеният от А. М. В., с ЕГН: ***** срещу Българска академия на науките, БУЛСТАТ 000662018 иск с правно основание чл. 45 ЗЗД за сумата от 500 лв., представляваща неимуществени вреди, при правна квалификация на предявения иск по чл. 49 ЗЗД вр. чл. 45 ЗЗД.

ОСЪЖДА А. М. В., с ЕГН: ***** да заплати на Българска академия на науките, БУЛСТАТ 000662018, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК вр. с чл. 273 ГПК разноси за въззивната инстанция в размер на 152.06 лв.

Решението е окончателно и не подлежи на касационно обжалване, съгласно чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____